

Naturkunskap 1b

Lärohandledning gällande sidorna 6-27

Inledning: ([länk](#))

Ett hållbart samhälle

CAPENSIS
FÖRLAG AB

Läromedlet har sju kapitel:

1. ETT HÅLLBART SAMHÄLLE
2. PLANETEN JORDEN
3. EKOSYSTEM
4. ENERGI
5. CELLER OCH BIOTEKNIK
6. SEXUALITET OCH RELATIONER
7. HÄLSA OCH LIVSSTIL

ETT HÅLLBART SAMHÄLLE

Avsnittet behandlar följande delar av det centrala innehållet:

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat och ekosystempåverkan. Ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
- Naturvetenskapliga arbetsmetoder, till exempel observationer, klassificering, mätningar och experiment samt etiska förhållningssätt kopplade till det naturvetenskapliga utforskandet.
- Naturvetenskapligt förhållningssätt, hur man ställer frågor som går att undersöka naturvetenskapligt och hur man går till väga för att ställa företeelser i omvärlden under prövning.
- Hur naturvetenskap kan granskas kritiskt samt hur ett naturvetenskapligt förhållningssätt kan användas för att kritiskt pröva ovetenskapligt grundade påståenden.

Förslag på laborationer och fördjupningsuppgifter (se bilaga)

- Ekologiskt fotavtryck
- Lavar och luftmiljö
- Mineral och bergarter
- Naturvetenskapliga begrepp
- Pendeln: ett exempel på naturvetenskapligt arbetssätt

Naturens resurser: Sid 7-10

Mål

- Att förstå samband mellan människors livsstil och förbrukning av resurser
- Att få kunskap om vilka de viktigaste resurserna är
- Att förstå skillnaden mellan ändliga och förnybara resurser
- Att kunna diskutera möjliga vägar att nå ett hållbart samhälle

Begrepp

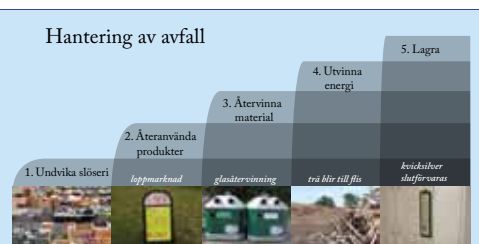
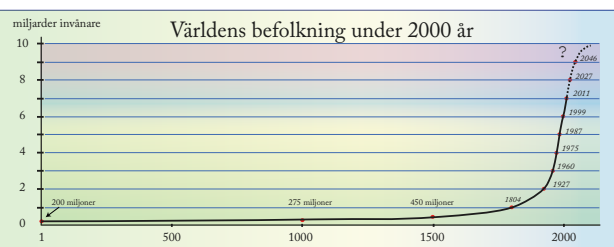
Resurser, levnadsstandard, kretslopp, återvinning, ekosystemtjänst

Bilder

- Världens befolkning
- Förorenad luft i Beijing
- Lavar som indikatorer på dålig luft (ny bild)
- Avfallstrappan

Uppgifter

Instuderingsfrågor: 1, 2, 3, 4

Miljöhistoria del 1: Sid 11-15

Mål

- Att få insikt om att miljöpåverkan inte är något nytt
- Att förstå hur städer ökar påverkan genom intensivare utnyttjande av resurser
- Att förstå hur skogsekosystem påverkas av att människors samhällen expanderar
- Att känna till att jordbruk kan bedrivas på sätt som inte är hållbara

Begrepp

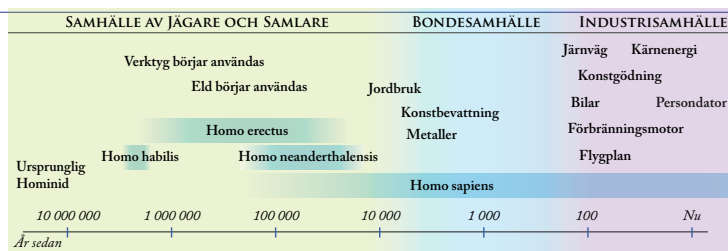
Erosion, avverkning, försaltning

Bilder

- Milstolpar i människans historia
- Odling och husdjur
- Kulturers uppgång och fall
- Kinesiska muren
- Försvunnen skog i Grekland

Uppgifter

Instuderingsfrågor: 7, 8, 9, 10, 11

Miljöhistoria del 2: Sid 16-19

Mål

- Att förstå grundläggande skillnader mellan ett jordbrukarsamhälle och ett industrisamhälle
- Att inse samband mellan konsumtion och användning av resurser
- Att ha kunskap om metoder för att öka livsmedelsproduktionen
- Att förstå vad globalisering är och vilka positiva och negativa följder den kan få

Begrepp

Globalisering, ogräs, gröna revolutionen, växtförädling, monokultur, avkastning

Bilder

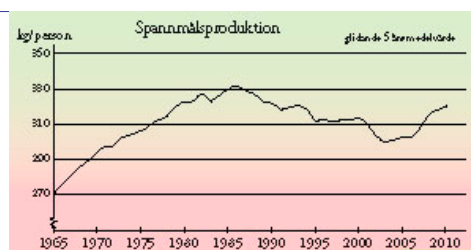
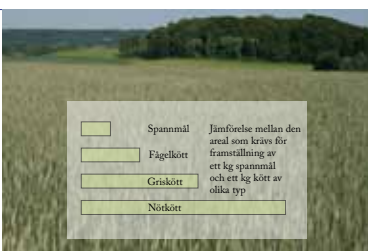
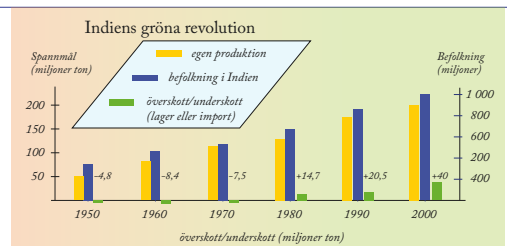
- Köp mer
- Spannmål per person
- Ökad produktion av livsmedel (punktlista)
- Indiens gröna revolution
- Köttätare behöver en större jord

Uppgifter

Instuderingsfrågor: 12, 13

Diskussionsuppgifter: 2, 3

Sårbarhet och bärkraft: Sid 20-23

Mål

- Kunna ge exempel på hur problem med vattenförsörjning kan uppstå
- Att förstå vad som påverkar samhällets sårbarhet
- Att få insikt om att det finns gränser för miljöns bärkraft
- Att kunna ge exempel på hur bärkraften kan öka eller minska
- Att ha kunskap om orättvisor när det gäller fördelning av jordens resurser
- Att förstå hur våra val av livsstil inverkar på möjligheterna att uppnå ett hållbart samhälle

Begrepp

Hållbar utveckling, ekologiskt fotavtryck, bärkraft, sårbarhet

Bilder

- Vattentillgångar i olika länder
- Aralsjön torkar ut
- Transporter bär upp samhället
- Planetens bärkraft

Uppgifter

Instuderingsfrågor: 5, 6, 14

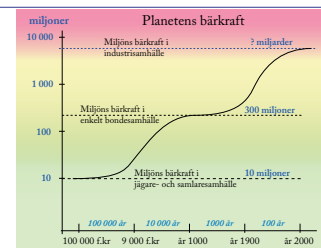
Diskussionsuppgifter: 1

Vattentillgångar (m ³ /år)		Andel av vattenförbrukningen		
		Land	konsumerar från annat land	Naturtyp
2500	Colombien	Norge	98%	släpp
	Sverige	Egypten	97%	släpp
1700	Sårbär vattenbruket	Danmark	95%	lowlog/ släpp
			95%	avrenn/ släpp
			94%	avrenn
			91%	lowlog
1000	Vattenbruket	Polen	91%	släpp
			89%	lowlog
			86%	avrenn
			82%	tropisk/low
		Syrien	Egypten	79%

ARALSJÖN TORKAR UT

Aralsjöns tillflöden Amu-Darja och Syr-Darja har sedan 1960-talet använts för bevattning. Eftersom Aralsjön ligger i ett mycket torrt område torkar sjön ut och kan vara helt borta ungefär år 2020. Jämför bilden av Aralsjön med utscendet i en kartbok så ser du hur mycket större sjön har varit. Bilderna är från åren 2000, 2006 och 2011. (Foto: NASA)

Naturvetenskap: Sid 24-25

Mål

- Att få ökade kunskaper om naturvetenskapliga arbetsmetoder
- Att få ökade kunskaper om ett naturvetenskapligt förhållningssätt
- Att lära sig att kritiskt pröva ovetenskapligt grundade påståenden

Begrepp

Naturvetenskap, observation, hypotes, teori, felkälla, definition, pseudovetenskap

Bilder

- Naturvetenskapens fem ämnen (punktlista)
- Kända naturvetare
- Naturvetenskaplig arbetsmetod (punktlista)
- Teknik och naturvetenskap
- Spöket

Uppgifter

Instuderingsfrågor: 15, 16, 17

Diskussionsuppgifter: 4, 5

